

KICSI FALUNK

2010. április

VI. évfolyam 4. szám

A KISSZÉKELYI ÖNKORMÁNYZAT
ÉS A KISSZÉKELYI KULTURÁLIS EGYESÜLET LAPJA

NAGY SIKERÜNK TAMÁSIBAN

A Cinegemadár Megyei Népdaléneklési Verseny már évek óta lázban tartja ilyenkor tavasszal a Bokrétát. Az idén több okunk is volt az izgalomra: csoportunk Magyar Sándorné Zsuzsával, két ifjú anyukával (Fehér Árpádné Timivel és Horváthné Apró Etelkával), valamint három jótorkú kislánnyal (Horváth Annával, Fehér Timivel és Diával) bővült, illetve fiatalodott. A kislányok önállóan is felléptek, sőt Horváth Anna szólót is énekelt, igaz, hogy simontornyai színekben. Felfokozott várakozásunk másik oka az volt, hogy a Nyugdíjas Egyesület és Grofcsik György bőkezűsége folytán (köszönjük!) új ruhákat varrhattunk-varrathattunk (köszönet a varró hölgyeknek is: Fehér Timinek, Borbásné Marcsinak, Keresztes Zsuzsának és Apró Etelkának) a 14 főre gyarapodott fellépő csapatnak. Amint a képen látható, nem festettünk rosszul. A mi kislányainkkal kezdődött a műsor, de utána maratoni hosszúságú versenyt kellett végig izgulnunk (48 szereplő közül a negyvenkettedikek voltunk). A budapesti zsűri (Juhász Katalin népzenekutató és Fábián Éva népdalénekes) nagyon megdicsért bennünket természetes, hagyományhű előadásunkért, és főleg azért, hogy a falu minden korosztálya együtt lépett a színpadra – ezt példaként állították a többiek elé. Most aztán rajtunk a világ szeme, ugyanis továbbjutottunk, nem is akárhová, hanem a június végén megrendezendő 26. Dunamenti Folkloresztiválra, ahol külföldi együttesek között kell helyt állnunk.

Lelkes Györgyné

Sislay József

EZ VOLT AZ ANYÁM

Kapált és disznókat nevelt,
És gondozott három embert.
Mindennap főzött és mosott,
És sohasem panaszkodott.
Ez volt az én édesanyám,
Kivel bajaim megosztám.
Szegény asszony volt, jól tudta,
Bár megviselte a munka.

Ő összefért az Istennel,
Imás, ájtatos szemekkel.
Mert templomjáró asszony volt,
Mint afféle más asszonyok.
Szerette ünnepnapokat,
S hallani a harangokat.
Karácsony napján legkivált,
Ha szentmisére invitált.

Sütött sokféle kalácsot,
Melybe sok diót tett s mákot.
Emlékszem, hogy följegyeztem,
Én csak mákosat szerettem.
S gyakran tett közé mazsolát,
Ráreszelve a fahéját.
S most sírva tekintek rája,
Az én jó édesanyámra.

2006. Florida

*Köszöntjük az édesanyákat,
nagymamákat Anyák Napja
alkalmából!*

Közhírré tétetik...

A vállalkozók kommunális adója és az iparüzési adó bevallások beadási határideje: 2010. május 31.

Az APEH felé teljesítendő adatszolgáltatás miatt kérjük a határidő pontos betartását.

Kisszékelyben 2010. májustól ismét állandó háziorvos látja el az orvosi teendőket Visszaáll a régi rendelési idő.

Dr. BEKŐ IRÉN kedden és csütörtökön 8 órától 11 óráig tartja rendelését.

A doktornő munkanapokon reggel 8 óra és délután 16 óra között készenléti ügyeletet tart.

Sürgős esetben hívható a **06/74/703-896**-os telefonszámon.

Május havi rendezvények

2010. május 29.

Polgármesterek Kistérségi Horgászversenye

2010. május 29.

Gyermeknap a strandon.

A Kulturális Egyesület 2010. május 30.-án vasárnap délután 15.00 órakor tartja éves közgyűlését a Könyvtárban.

Kérjük a tagság megjelenését.

Kérjük ajánlja fel adójának 1%-át a Kisszékelyi Kulturális Egyesület javára!

A kedvezményezett adószáma:

18859074-1-17

A kedvezményezett neve:

Kisszékelyi Kulturális Egyesület

Helyreigazítás

A márciusi számunkban BORBARÁ-TOK TALÁLKOZÓJA címmel megjelent cikkünkben a szerkesztés alatt sajnálatos módon kimaradt, hogy a vörösbor kategóriában **Erdős János** és **Závodi László** is aranyérmet nyert.

A közönség szerint a legmagasabb pontszámot elért borok **Bereczki Imre** fehér bora, **Horváth Péterné** rozéja és **Závodi László** vörös bora.

A mulasztásért az érintettek szíves elnézését kérjük, ezúton pótoljuk, és gratulálunk nekik!

2010. évi Országgyűlési Képviselő Választás

Az országgyűlési képviselők választásának első fordulójában, április 11-én érvényes és eredményes volt a választás Tolna megye minden egyéni választókerületében, így Kisszékelyben sem kellett második fordulót tartani.

Kisszékelyben 67 %-os volt a részvétel. Két 18 éves első választó volt: **Borbás János** és **Péter Anna Krisztina**, a legidősebb választópolgár a 90 éves **Horváth Jani** bácsi volt.

Községünkben **Hirt Ferenc** (FIDESZ-KDNP) az érvényes szavazatok 73 %-át kapta meg.

Szerkesztőségünk tájékoztatja olvasóit, hogy az újság számait e-mail címre kézbesíteni tudja. Kérjük, hogy igényét a kicsifalunk@freemail.hu e-mail címen jelezze.

Közérdekű telefonszámok:

Simontornyai Központi Orvosi Ügyelet:
74/318-104

Dr. Nagy Péter Kristóf állatorvos:

Mobil: 06-30-499-38-06

Könyvtári nyitvatartás:

szerda: 16-21, péntek: 16-20, szombat:
10-12 és 16-20, vasárnap: 15-17 óra.

Májusi miserend:

Május 1. szombat – 15.00 – szentmise

Május 9. vasárnap – 11.30 – szentmise

Május 16. vasárnap – 11.30 – igelitur-gia

Május 22. szombat – 15.00 – szentmise

Május 30. vasárnap – 11.30 – szentmise

Körjegyző: csütörtök 8-tól - 16 óráig

Körzeti megbízott: minden hónap első hetében 11-től - 12 óráig a Hivatalban

Elhunytak

Dick Sándor

43 éves

Katona Imre

63 éves

Máté László

82 éves

kisszékelyi lakosok,
és

Mónos János

62 éves

székesfehérvári lakos.

Béke poraikra!

Csepregi Ferenc

„A társadalom életében
a ma nem érthető meg
a tegnap nélkül.”

Mályusz Elemér

Múltidéző

A múlt században a falusi élet szerves része volt a fúvós zenekar. A hazai németsegről az a mondás járja, hogy énekelve, zenélve, táncolva jönnek a világra. Ez találóan jellemzi a német faluközösségeket, melyekben nincs ünnep, munka, öröm, bánat, amit ne foglalnának dalba, versbe, ne próbálnának meg zenével, esetleg tánccal is kifejezni. Az 1780-as évektől Kiszékelybe főként a környező német községekből betelepülő német mesteremberek már fejlett zenei kultúrát hoztak magukkal. A török idők után elnéptelenedett Magyarországon alig találunk zenei életre utaló feljegyzéseket vagy tárgyi emlékeket. A városokban elvéve működtek iskolai zenekarok, különleges ünnepnapokon esetleg toronyzenéről olvashatunk. Csak az 1780-as években fogadnak fel földesurak egy-egy ünnepi eseményre, főleg mulatságra cigányzenekart. A német községekben viszont szinte mindenütt volt kisebb fúvós együttes, alkalmi zenekar, hiszen a betelepülés idején a német, az osztrák, a cseh és a morva vidékeken már hagyományra tekintett vissza a fúvós zene. Magyarországon a németiség terjesztette és virágoztatta fel ezt a fajta amatőr közösségi zenélést.

A német parasztság körében élő hagyomány volt a családban énekelt dalokat kézzel írott énekeskönyv formájában összegyűjteni és az ifjabb generációnak továbbadni. A falusi daloskörökben, de a templomban is rendszeresen több szólamban énekeltek. A német faluközösségek életében a munkavégzést, a vallásgyakorlást és a szabadidő közös eltöltését az ének, a zene, a tánc foglalta egységes keretbe minden társadalmi rétegnél.

A jeles napokhoz (Lucanap, Karácsony, Újév, Háromkirályok, Húsvét, Pünkösöd stb.) épp úgy kötődtek a mondókák, versek, énekes köszöntők, a hangszerez zene, mint a családi eseményekhez. A lakodalmas szokások a falu néprajzi hagyományának leggazdagabb tárházát kínálják köszöntőkben, leánybúcsúztatóban, a házasság legfőbb feladatainak megénekelésében. Temetéseken ugyancsak énekkel, - ha pedig zenészt, vagy hozzátartozóját temették, fúvós zenével - búcsúztatták halottaikat. A kalákában végzett mezőgazdasági

Monhalt István zenekara

vagy házi munkáknál is, mint pl. kukoricafosztáskor, tollfosztáskor, disznóölés-kor az anekdotázást gyakran színezte vídám énekszó. Télen az asszonyok, lányok együtt fontak, a férfiak kukoricát morzsoltak, s közben igyekeztek sokszínűen mulatni az időt.

Az egyházi ünnepek, körmenetek szívetleket egybekapcsoló hangulatát, atmoszféráját az orgonaszó vagy a felzengő népelek adta meg. Az ének és a zene mellett a táncnak is jelentős közösségformáló szerepe volt. Az adventi és a nagyböjti időn kívül minden alkalmat megragadtak a vígasságra. Húsvét, Pünkösöd, búcsú, Szent István nap, szüret, arató ünnep, Erzsébet nap mind bált is jelentett. A Katalin napról úgy tartotta a szólás, hogy „Katalin elzárja a hegedűket”, mert utána már advent csendje következett.

A múlt század közepéig Kiszékelyben is több kocsmá működött, itt rendezték a bálkat. A község különböző társadalmi rétegeinek megvolt a maga törzshelye, ahol együtt mulathattak, táncolhattak. A falusi közösség dalkincse igen gazdag és sokrétű volt. Minden időben volt néhány elismert nótafa, akik nagyon sok nótát tudtak és szépen énekeltek (Garamvölgyi György, Glück János). Egy-egy lakodalomban estétől reggelig tudták énekelni a nótákat a söntésben. A dalokat, nótákat emlékezetből, írott szövegkönyv nélkül tudták, hisz a régi emberek tudása leginkább szájhagyomány útján terjedt. Hallás után tanulták meg egymástól az énekeket,

nótákat. Az 1930-as években a detektoros rádió megjelenésével az új szerzemények már könnyebben eljutottak a falusi emberekhez is.

A zenei műveltség továbbadásának hagyományai voltak: a felnövekvő generáció a családban bölcsődalokat, mondókákat, gyermekdalokat, népdalokat, balladákat tanult. A templomban, a körmeneteken, a temetéseken mindenütt énekszó hallatszott. Vasárnap délután és este a fiúk, lányok énekelve sétáltak az utcán.

A repertoár állandóan átalakult, hoztak új dalokat a világot járó mesterlegények. A 19. században bizonyos foglalkozások szinte német mesterségnek számítottak. A kőművesek, kőfaragók, ácsok, esztergályosok, bádigosok a monarchia német területein tanulták mesterségüket. Nemcsak a fejlettebb technika ismeretével, hanem újabb dalokkal gazdagodva tértek haza vándorútjukról. A sokgyermekes családok nagyobb lánykái szolgálni mentek a környező településekre. Az ott tanult énekeket továbbadták otthon élő társaiknak is.

A 20. század elején a legtöbb községhez hasonlóan Kiszékelynek is volt egy vagy több fúvószenekara, amely megeremtetette az ünnepek zenei hátterét. Lakodalmakon kisebb, vegyes összetételű együttesek zenéjére vigadtak a vendégek.

A legismertebbek a Monhalt István, majd a Czinkon György vezette fúvós zeneka-

(Folytatás a 4. oldalon)

(Folytatás a 3. oldalról)

rok voltak. Ezen zenekarok tagjainak nagy részét egy Mestyán nevű karmester tanította, akit évtizedekig emlegettek a faluban. A zenészek nem csak fúvós hangszereken, hanem szükség esetén vonós hangszereken is játszottak.

Monhalt István zenekarának tagjai:

Monhalt István szárnykürtös

Blum Illés sípos (klarinét)

Mónus Sándor másodkürtös

Kondrád János kontrás(trombita)

Agócs György kisbumberdó

Czinkon György basszus-szárnykürtös

Savanyú János nagydobos

Glück Imre bumberdó

Schiszler András sípos (klarinét)

Tóth József kisdobos

Wasser József

Schill György

Farsangkor három napig ropta a falu apraja, nagyja. Csak az állatokat etetni és átöltözni mentek haza a kocsmából. Volt, aki 60–80 dalt énekelt gyűjtéskor magnóra, volt ezek közt 10–14 strófás is. A népdalkincs összetétele igen vegyes volt: a német területről a betelepülők által magukkal hozott régi népdalok és balladákon kívül, melyek legtöbbször az irodalmi nyelvet megközelítő nyelvezetben szóltak a hallgatóságához, találunk újabb keletű, talán már Magyarországon született, legtöbbször a helyi nyelvjárásban énekelt, dalban megfogalmazott történeteket, esetleg csúfolódókat, vagy

Czinkon György zenekara

éppen a bécsi slágernek a bálokban utánzó változatait. A hangszeres zene elsajátítása apáról fiúra szállt. Lakodalmakon kisebb, vegyes összetételű együttesek ún. sramli zenéjére vigadtak a vendégek.

A németiség sok helyen egy községben élt más népekkel és nemzetiségekkel. A kölcsönhatás a zene területén is nyomon követhető. Német dalok gyűjtésekor gyakran megtörtént, hogy ugyanazt az éneket német és magyar szöveggel is tudta az adatközlő. Ez részben azzal is magyarázható, hogy 1900-tól kezdve a németajkú községek iskoláiban szinte kizárólag magyar nyelvű oktatás folyt (németet csak heti 2 órában tanultak),

így az énekórákon magyar énekeket tanultak.

Az első világháború idején a katonák megtanulták egymás katonadalait, ha németajkú katona magyar egységhez került, ott magyarul kellett a nótát fűjnia, de ha a magyar katonát német divízióba osztották be, ott ő kényszerült német éneklésre.

A század elején terjedt el a németajkú községekben a magyaros jellegű szüreti mulatság. A magyar ruhába öltözött legények, lányok, bíró, bíróné, szőlőcsész, csikósok, huszárok, feketére mázolt cigánygyerekek felvonulását mindig cigányzene kísérte és a bálban is cigányzenére illett táncolni.

TÁNCOLTUNK

Búcsúbál volt. A hangulat jó volt, csak kevesen voltunk a faluból. Vidékről ketten jöttek Nagyszékelyből. Aki ott volt, mindenki táncra perdült. Szeretnénk, ha a ma már oly ritkán szervezett táncos rendezvényekre máskor többen eljárnának.

Köszönjük az adományokat a rendezvény költségeinek támogatásához. *Borbásné Marcsinak* köszönjük fáradozását a büfében. És köszönjük *Manzinger Józsinak* és két zenésztársának, hogy méltányos áron eljöttek játszani nekünk.

Pajor Ágnes

E havi számunkba a fényképeket Horváth András és Györfi Szilvia készítette.

KICSI FALUNK

Felelős kiadó:
Keresztes László és
Pajor Ágnes

Szerkesztő:
Lelkes Györgyné
Lelkes György

Elérhetőségünk:
7082 Kisszékely,
Szabadság u. 2.
kicsifalunk@freemail.hu
(06-74)-403-144